

OCHRONA GATUNKÓW GINĄCYCH I ZAGROŻONYCH WYGINIĘCIEM

JOANNA GAŁUSZKA

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania biologii w szkole ponadpodstawowej do liceum i technikum – poziom podstawowy

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty.

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – Agnieszka Jaworska
Recenzja merytoryczna – dr Alina Stankiewicz
dr Anna Pietryczuk
Agnieszka Ratajczak-Mucharska
dr Beata Rola

Redakcja językowa i korekta - Editio

Projekt graficzny i projekt okładki - Editio

Skład i redakcja techniczna - Editio

Warszawa 2019
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat lekcji:

Ochrona gatunków ginących i zagrożonych wyginięciem.

Cel ogólny:

Poznanie gatunków zagrożonych i ginących w Polsce i na świecie.

Cele szczegółowe:

Wiadomości: uczeń wymienia gatunki ginące i zagrożone wyginięciem w Polsce i na świecie, omawia przyczyny zmniejszania się liczby gatunków na świecie, wymienia przykłady gatunków, które wyginęły w Polsce i na świecie wskutek nadmiernej eksploatacji przez człowieka, wymienia przykłady gatunków reintrodukowanych i restytuowanych w Polsce, uczeń ze SPE podaje liczebność bociana białego w Polsce i Europie.

Umiejętności: uczeń analizuje wpływ działalności człowieka na zanikanie niektórych gatunków w Polsce i na świecie, ocenia wpływ własnych działań na stan różnorodności gatunkowej, wyjaśnia zjawisko reintrodukcji i restytucji gatunków, ocenia rolę Parków Narodowych i Krajobrazowych, ogrodów zoologicznych i botanicznych dla zachowania bioróżnorodności gatunkowej.

Postawy: przekonanie ucznia o zachowaniu bioróżnorodności dla zachowania ciągłości życia na Ziemi, wykazanie zobowiązania się do przestrzegania zasad w swoim codziennym życiu zmierzających do ochrony bioróżnorodności gatunkowej, kształtowanie umiejętności współpracy w grupie, wyszukiwania i porządkowania informacji z różnych źródeł (uczniowie ze SPE).

Metody/Techniki pracy:

mapa mentalna, dyskusja, metaplan, pogadanka, stoliki zadaniowe.

Formy pracy:

indywidualna i grupowa.

Środki dydaktyczne:

podręcznik, Europejska Czerwona Lista, Czerwona Księga Roślin, Czerwona Księga Zwierząt, rzutnik multimedialny, komputer lub tablica interaktywna, Internet – zdjęcia wybranych gatunków ginących i zagrożonych wyginięciem, treść Konwencji o Różnorodności Biologicznej, główne założenia Agendy 21.

Opis przebiegu lekcji:

Faza wprowadzająca – 10 minut. Sprawdzenie wiedzy uczniów z typów różnorodności biologicznej i czynników geograficznych kształtujących różnorodność gatunkową i ekosystemową na Ziemi. Pogadanka wstępna na temat wpływu działalności człowieka na zachwianie równowagi w różnorodności biologicznej na świecie. Podział klasy na małe kilkusobowe grupy. Wyjaśnienie zadań grupowych, wyłonienie lidera grupy i strażnika czasu (strażnika czasu proponujemy uczniowi ze SPE).

Faza realizacyjna – 30 minut. Praca grupowa w od pięcio- do dziesięcioosobowych grupach i rozdysponowanie do każdego stolika zadaniowego jednego gatunku zagrożonego wyginięciem, np.: orzeł bielik, żółw błotny, jeż europejski, niepyłak apollo, wąż eskulapa, świstak, kozica, ryś, foka szara, niedźwiedź brunatny, mikołajek nadmorski (lub inne). Grupy zadaniowe wypełniają mapę mentalną zdobytymi informacjami z podręcznika, Czerwonej Księgi i źródeł internetowych o występowaniu gatunku i czynnikach zagrażających ich przetrwaniu w danym regionie. Uczniowie ze SPE wyszukują informacje w źródłach multimedialnych o liczebności populacji bociana białego w Polsce i Europie. Po zakończeniu wypełniania mapy mentalnej liderzy grup prezentują wykonane zadanie. Nauczyciel zachęca uczniów do podjęcia dyskusji na temat zastosowania i roli reintrodukcji i restytucji w naszym kraju. Po dyskusji uczniowie wykonują drugie zadanie, pracując w grupach nad opracowaniem zadania „Jak zapobiegać utracie bioróżnorodności gatunkowej?” w formie metaplanu (jak jest?, jak powinno być?, dlaczego nie jest tak, jak być powinno?, moje indywidualne zobowiązania dla zachowania bioróżnorodności gatunkowej). Liderzy grup prezentują swoje spostrzeżenia. Nauczyciel ocenia pracę obydwu zadań grupowych.

Faza podsumowująca – 5 minut. Nauczyciel upewnia się, czy uczniowie przekonali się o konieczności zachowaniu bioróżnorodności dla zachowania ciągłości życia na Ziemi, prosząc ich o zaprezentowanie ich osobistych zobowiązań dla ochrony bioróżnorodności gatunkowej w lokalnym otoczeniu. Na zakończenie odpowiadają na pytania zadane na początku lekcji: „W jaki sposób ochronić gatunki ginące i zagrożone wyginięciem?”. Co my jako obywatele naszego kraju możemy zrobić? Jak powinniśmy postępować jako mieszkańcy globu dla dobra wszystkich? Jakie możliwości daje nam zrównoważony rozwój w kwestii ochrony gatunkowej?

Komentarz metodyczny

Według zaleceń konstruktywistycznego modelu nauczania na tej lekcji wystąpią wszystkie jej elementy: orientacja i rozpoznanie wiedzy, rekonstrukcja wiedzy i włączanie nowych informacji, a następnie tworzenie zupełnie nowej struktury wiedzy, sprzężenie zwrotne między wiedzą wyjściową a nową, czyli wykorzystanie zdobytej wiedzy podczas dzisiejszej lekcji w życiu codziennym oraz przekonanie uczniów o konieczności ochrony zasobów przyrody. Przydział gatunków zagrożonych i ginących można uzależnić od lokalnego położenia geograficznego szkoły i uwzględnić gatunki zwierząt czy roślin występujące na tym terenie w obrębie Parku Narodowego czy Krajobrazowego. Uczniowie zdolni wykonują mapę myśli o gatunkach zagrożonych wyginięciem dla wybranego przez siebie regionu. Na zakończenie lekcji nauczyciel przeprowadza ewaluację, stosując zdania niedokończone: ciekawe dla mnie było...; zapamiętałem gatunki zagrożone w Polsce...; zdziwiło mnie, że...